

Nagovor predsednika Državnega sveta RS Alojza Kovšce na posvetu Komisije DS za kulturo, znanost in šport o predlogu novega zakona o znanstveno-raziskovalni dejavnosti

Torek, 21. september 2021

Spoštovane udeleženke in udeleženci današnjega posveta,

spoštovani državni svetnik dr. Matjaž Gams,

cenjena ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Simona Kustec,

cenjeni državni sekretar na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport dr. Mitja Slavinec,

cenjeni akademski visoki gostje in gospodarstveniki,

pozdravljeni vsi, ki nas spremljate v dvorani in na daljavo ...

v veliko veselje mi je, da vas lahko pozdravim v imenu Državnega sveta, drugega doma slovenskega parlamenta, in še posebej v imenu organizatorke - Komisije za kulturo, izobraževanje, znanost in šport.

Gre za pomemben dogodek v nizu odprtosti in demokratičnosti zakonodajnih procesov, saj bomo tehtno in argumentirano soočili predlagatelje s civilno in strokovno sfero. Slednje je še toliko bolj pomembno, saj so predlagane spremembe ter novosti zakona nujno potrebne, veljavni zakon je namreč star že 19 let in je kot tak nujno potreben prenove, na to so nas opozarjali tudi v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ter iz Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, ki sta tudi sodelovali pri samem usklajevanju.

Vsi se strinjamo, da je zakon, ki ureja delovanje in financiranje raziskovalne in inovacijske dejavnosti temeljni zakon ter da so predlagane spremembe bolj kot ne izboljšave, se pravi z njimi želimo urediti razmere za raziskovalno in inovacijsko dejavnost ter zagotoviti dodatna sredstva za njegov uspešnejši prenos v prakso.

Predlog zakona ureja področje, kjer so bile v zadnjih desetih letih pogosto izražene potrebe po spremembah, vendar ni bil dosežen zadosten konsenz o njihovi obliki. Slovenija ob upoštevanju družbene odgovornosti priznava trajno zavezanost znanosti in razvoju ter njuno pomembno vlogo pri družbenem napredku in ustvarjanju blaginje za državljane. Cilj je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki bo omogočil višjo kakovost življenja za vse, s kritičnim premislekom družbenih vprašanj, učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Ta cilj želimo doseči tudi s pomočjo spremembe zakonodaje in s tem ustvariti pogoje, ki bodo omogočali razvojni preboj in ki bodo Slovenijo umestili med inovacijsko vodilne države, omogočili večjo kakovost pri izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela, njegov hitrejši razvoj in boljše vključevanje v evropski in svetovni raziskovalni prostor ter učinkovitejši prenos znanja in povezovanja z gospodarstvom.

Z zanimanjem bom spremljal predstavitve mnenj, pa tudi konceptov o tem, kako naj bo to kompleksno področje v prihodnje urejeno oz. ali je predlagani sistemski okvir pravi in najboljši model za sproščanje razvojnega potenciala ter učinkovitejši prenos znanja in povezovanja z gospodarstvom.

Prav zato se mi zdi pobuda naše pristojne komisije, da za isto mizo posede vse relevantne in zainteresirane deležnike ter pristojne resorje, zelo aktualna in po odzivu sodeč tudi zelo na mestu.

Dejstvo je, da se z zakonom sistemsko ureja znanstvenoraziskovalni del, ki se pretežno izvaja na raziskovalnih inštitutih in univerzah, dotika pa se tudi širšega okvirja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Prav v tem kontekstu prinaša številne pozitivne restive, naj izpostavim le nekaj njih, saj sem prepričan, da bomo o tem poglobljeno razpravljavi še v nadaljevanju.

Naj poudarim, da je predlagana ureditev financiranja na način, ki omogoča stabilnost in razvoj znanstveno-raziskovalna dejavnosti in njenih izvajalcev), opredeljuje se znanstvenoraziskovalna dejavnost kot horizontalna dejavnost, ki naj bo vključena v različne sektorske politike, predvsem pa se s predlogom zakona povečuje avtonomija javnih raziskovalnih organizacij z možnostjo ustanovitve gospodarske družbe z namenom prenosa znanja.

Spoštovani,

predlagane spremembe so del širšega raziskovalnega in inovacijskega okvirja, ki ga sestavljata dva sistemska zakona in dve strategiji. Gre torej še za Zakon o podpornem okolju za podjetništvo, ki postavlja okvir razvoja in inovacij na ravni gospodarskih družb, ter strategija o raziskovalni in inovacijski dejavnosti in strategija pametne specializacije Slovenije, ki se vsebinsko prekrivajo na stopnjah tehnološke pripravljenosti. Prav zato je poglobljen in kar se da širok dialog nujno potreben že v sami fazi priprave prenove.

Vsem skupaj želim seveda iskriivo in zanimivo razpravo ter izmenjavo mnenj, naša komisija pa bo brez dvoma pripravila potem še aktualne zaključke in z njimi seznanila Državni svet ter ostale ključne javnosti.

Želim vam uspešno delo v nadaljevanju.